

ประเด็นการเมือง ฉบับที่ E38		1 ส.ค. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ความเหมือนที่แตกต่าง		ความเหมือนที่แตกต่าง: การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบปรากฏการณ์ “ตระกูลการเมือง” ในมิติความมั่นคงทางการเมือง	
ประเด็นสำคัญ		- ประวัติศาสตร์และการก่อตัวของสองตระกูลการเมือง - เส้นทางสู่อำนาจที่แตกต่าง แต่หลักร่วมกัน - จุดร่วมที่แข็งแกร่งกว่าความแตกต่าง - ยุคทองของมิตรภาพและความร่วมมือ - การร่วมมือในการรับมือกับแรงกดดันระหว่างประเทศ - จุดเปลี่ยนและการล่มสลายของมิตรภาพระหว่าง 2 ตระกูล - บทเรียนและความหมายต่อการเมืองภูมิภาค - ความท้าทายร่วมสมัยและอนาคตของตระกูลการเมือง	

ความเหมือนที่แตกต่าง: การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบปรากฏการณ์ “ตระกูลการเมือง” ในมิติความมั่นคงทางการเมือง เมื่อเราพิจารณาภูมิทัศน์การเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะพบว่าปรากฏการณ์ “ตระกูลการเมือง” กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่อาจมองข้ามได้ในการทำความเข้าใจพลวัตอำนาจและความมั่นคงทางการเมือง เช่น ในฟิลิปปินส์, สิงคโปร์ ทั้งนี้มีสองตระกูลที่โดดเด่นและน่าสนใจอย่างยิ่งในการศึกษาเปรียบเทียบ คือ ตระกูลขุนของกัมพูชาและตระกูลชินวัตรของประเทศไทย

แม้ว่าทั้งสองตระกูลจะมีบริบททางประวัติศาสตร์และสังคมที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง แต่กลับปรากฏว่ามีลักษณะการดำเนินการทางการเมืองที่มีความคล้ายคลึงกันในหลายประเด็นสำคัญ การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นไปที่การทำความเข้าใจรากเหง้าของการก่อตัว วิวัฒนาการของความสัมพันธ์ และบทเรียนที่ได้จากการเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ระหว่างสองตระกูลนี้

เส้นทางสู่อำนาจที่แตกต่าง แต่หลักการเดียวกัน

หากเราย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์การก่อตัวของตระกูลขุน เราจะพบว่าเส้นทางสู่อำนาจเริ่มต้นจากความโหดร้ายของสงครามและการต่อสู้ทางการเมือง หัวหน้าตระกูลที่เกิดขึ้นในปี 2495 ที่จังหวัดกำแพงจาม มีพื้นเพทางครอบครัวที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมเขมรและเชื้อสายจีน บิดาที่เคยเป็นพระก่อนจะลาสิกขาเพื่อเข้าร่วมการต่อต้านการปกครองของฝรั่งเศสได้ปลูกฝังจิตวิญญาณของการต่อสู้ไว้ในใจบุตรชาย

การเดินทางสู่อำนาจของหัวหน้าตระกูลนี้เป็นเรื่องราวที่เต็มไปด้วยความผันผวนและการปรับตัวในช่วงวัยรุ่น เขาได้เข้าร่วมขบวนการเขมรแดง แต่เมื่อตระหนักถึงความรุนแรงและนโยบายการฆ่าล้างของระบอบนั้น เขาก็หลบหนีไปยังเวียดนาม การกลับมาพร้อมกับกองทัพเวียดนามในปี 2522 เป็นจุดเปลี่ยน

สำคัญที่เปิดประตูสู่การก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งทางการเมือง และในปี 2528 เขาได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีในวัยเพียง 33 ปี

ในทางตรงกันข้าม เส้นทางของตระกูลชินวัตรเริ่มต้นจากความมั่งคั่งและความสำเร็จทางธุรกิจ หัวหน้าตระกูลที่เกิดในปี 2492 ที่จังหวัดเชียงใหม่มาจากครอบครัวที่มีรากฐานทางธุรกิจมาแต่เดิม บิดาที่เป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเครือข่ายการเมืองและตำรวจได้สร้างรากฐานที่มั่นคงให้กับครอบครัว ความสำเร็จทางธุรกิจของตระกูลชินวัตรเริ่มต้นจากการศึกษาในสหรัฐอเมริกาและการกลับมาสร้างธุรกิจคอมพิวเตอร์ในทศวรรษ 2520 แต่จุดเปลี่ยนที่แท้จริงมาจากการได้รับสัมปทานโทรศัพท์มือถือในปี 2529 ซึ่งทำให้บริษัท AIS กลายเป็นผู้นำตลาดโทรคมนาคมของประเทศ การขยายธุรกิจไปสู่ดาวเทียมสื่อสาร โทรศัพท์ และการเงิน ทำให้ตระกูลนี้กลายเป็นหนึ่งในครอบครัวที่ร่ำรวยที่สุดในประเทศ

การเข้าสู่การเมืองของตระกูลชินวัตรเกิดขึ้นในปี 2537 ผ่านพรรคพลังธรรม และภายหลังได้ก่อตั้งพรรคไทยรักไทยในปี 2541 ความสำเร็จทางการเมืองมาถึงในปี 2544 เมื่อได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีด้วยนโยบายประชานิยมที่ได้รับความนิยมจากประชาชนในชนบท

จุดร่วมที่แข็งแกร่งกว่าความแตกต่าง

แม้ว่าการก่อตัวของทั้งสองตระกูลจะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง โดยตระกูลฮุนสร้างอำนาจผ่านการต่อสู้ทางการเมืองและการเมือง ส่วนตระกูลชินวัตรสร้างอิทธิพลผ่านความสำเร็จทางธุรกิจก่อนที่จะเข้าสู่การเมือง แต่เมื่อพิจารณาในเชิงลึก จะพบว่าทั้งสองตระกูลมีจุดร่วมที่สำคัญหลายประการ

จุดร่วมที่โดดเด่นที่สุดคือความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตระกูลฮุนสามารถผสมผสานระหว่างอุดมการณ์สังคมนิยมกับการปรับตัวสู่เศรษฐกิจตลาด ขณะที่ตระกูลชินวัตรสามารถปรับกลยุทธ์จากการเป็นนักธุรกิจสู่การเป็นนักการเมืองที่เข้าใจความต้องการของประชาชนได้อย่างลึกซึ้ง ประการที่สอง ทั้งสองตระกูลต่างมีความเชี่ยวชาญในการสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพ ตระกูลฮุนสร้างเครือข่ายผ่านการควบคุมทั้งระบบการเมืองและการทหาร ส่วนตระกูลชินวัตรสร้างเครือข่ายผ่านความสำเร็จทางธุรกิจและการเข้าใจในความต้องการของประชาชนฐานราก

ประการสุดท้ายและสำคัญที่สุด คือทั้งสองตระกูลต่างมีวิสัยทัศน์ในการสืบทอดอิทธิพลสู่รุ่นต่อไป การสืบทอดอำนาจสู่รุ่นลูกของตระกูลฮุนเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการในปี 2566 เมื่อบุตรชายคนโตที่สำเร็จการศึกษาจากเวสต์พอยต์ได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่ ส่วนตระกูลชินวัตรแสดงให้เห็นถึงการสืบทอดที่ยืดหยุ่นกว่า โดยหลังจากหัวหน้าตระกูลถูกโค่นล้ม น้องสาวได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีในปี 2554 และล่าสุดในปี 2567 ลูกสาวคนเล็กได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

ยุคทองของมิตรภาพและความร่วมมือ

ความสัมพันธ์ระหว่างตระกูลฮุนและตระกูลชินวัตรในช่วงแรกมีลักษณะของมิตรภาพที่แน่นแฟ้นและมีผลประโยชน์ร่วมกันอย่างชัดเจน การเริ่มต้นของความสัมพันธ์นี้สามารถย้อนไปถึงต้นทศวรรษ 2540 เมื่อ

หัวหน้าตระกูลชินวัตรได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีไทยครั้งแรก ทั้งสองผู้นำต่างมีวิสัยทัศน์ร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจภูมิภาคและการสร้างความร่วมมือในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

ความใกล้ชิดระหว่างสองตระกูลสะท้อนออกมาผ่านการที่หัวหน้าตระกูลสุนเคยเรียกหัวหน้าตระกูลชินวัตรด้วยคำว่า "พี่ชายจากพระเจ้า" ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความใกล้ชิดทั้งในระดับส่วนตัวและการทำงาน ความสัมพันธ์นี้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในระดับทางการเมืองเท่านั้น แต่รวมถึงการร่วมกิจกรรมส่วนตัว เช่น การเล่นกอล์ฟร่วมกัน และการเยี่ยม

เยือนในโอกาสสำคัญต่างๆ รวมทั้งการแต่งงานกันระหว่างเครือญาติของทั้ง 2 ตระกูลอีกด้วย

จุดเปลี่ยนสำคัญของความสัมพันธ์เกิดขึ้นหลังรัฐประหารในไทยปี 2549 เมื่อตระกูลสุนได้แสดงความเป็นมิตรอย่างเป็นทางการโดยการเสนอตำแหน่งที่ปรึกษาเศรษฐกิจให้กับหัวหน้าตระกูลชินวัตรที่ต้องอยู่ในภาวะเนรเทศ การสนับสนุนนี้ไม่ได้หยุดเพียงแค่ครั้งเดียว หลังจากรัฐประหารปี 2557 ที่โค่นล้มรัฐบาลของนางสาวหัวหน้าตระกูลชินวัตร ก็พบอีกครั้งที่เปิดประตูให้ผู้สนับสนุนตระกูลชินวัตรที่ต้องหลบหนีจากการปราบปรามทางการเมือง

ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างสองตระกูลมีรากฐานจากการมองเห็นผลประโยชน์ร่วมในหลายมิติ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนและการสร้างเครือข่ายการค้าการลงทุนที่เชื่อมโยงกัน โครงการสำคัญที่ทั้งสองตระกูลให้ความสนใจร่วมกันคือการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ โดยเฉพาะการขยายเส้นทางจากกรุงเทพฯ ไปยังเสียมราฐและพนมเปญ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลายเป็นอีกหนึ่งเสาหลักของความร่วมมือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงพื้นที่อารยธรรมเขมรโบราณในทั้งสองประเทศสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยวภูมิภาค โดยเฉพาะการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงจากนครวัดในเสียมราฐไปยังปราสาทเขมรโบราณในจังหวัดสุรินทร์และบุรีรัมย์

นอกจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ทั้งสองตระกูลยังมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการความท้าทายทางการเมืองภายในประเทศ ตระกูลชินวัตรได้เรียนรู้วิธีการสร้างฐานการสนับสนุนทางการเมืองที่มั่นคงในระยะยาวจากประสบการณ์ของตระกูลสุนที่สามารถรักษาอำนาจได้อย่างต่อเนื่อง ในทางกลับกันตระกูลสุนได้นำแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบประชานิยมมาปรับใช้ โดยเฉพาะนโยบายการพัฒนาชนบทและการลดความเหลื่อมล้ำ

การร่วมมือในการรับมือกับแรงกดดันระหว่างประเทศ

ทั้งสองตระกูลมีประสบการณ์ร่วมในการเผชิญกับแรงกดดันจากประชาคมระหว่างประเทศในประเด็นประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน การร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและกลยุทธ์ในการจัดการกับองค์กรระหว่างประเทศและการสื่อสารต่อสาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น

ตระกูลชินวัตรมีประสบการณ์ในการรับมือกับการวิพากษ์วิจารณ์จากสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ในประเด็นการปกครองแบบประชานิยมที่ถูกมองว่าเป็นภัยต่อสถาบันประชาธิปไตย โดยเฉพาะหลังจากรัฐประหารปี 2549 และ 2557 ที่ทำให้ตระกูลนี้ต้องเผชิญกับมาตรการคว่ำบาตรและการตัดความสัมพันธ์

ทางการทูตในระดับหนึ่ง ส่วนตระกูลฮุนได้เรียนรู้กลยุทธ์การใช้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการลดแรงกดดันทางการเมือง

ทั้งสองตระกูลพัฒนาความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับจีนเป็นยุทธศาสตร์หลักในการสร้างทางเลือกให้กับ การพึ่งพาตะวันตก ตระกูลฮุนได้รับการสนับสนุนจากจีนทั้งในด้านการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและการ สนับสนุนทางการเมืองในเวทีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะโครงการ Belt and Road Initiative ที่ช่วยลดการ พึ่งพาความช่วยเหลือจากตะวันตกที่มาพร้อมกับเงื่อนไขทางการเมือง ตระกูลชินวัตรเรียนรู้วิธีการใช้ประโยชน์ จากการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ โดยการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับทั้งสหรัฐฯ และจีน ในขณะเดียวกันก็ พัฒนาความสัมพันธ์กับรัสเซียเพื่อเป็นตัวเลือกที่สาม

จุดเปลี่ยนและการล่มสลายของมิตรภาพ

การเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์เริ่มปรากฏชัดเจนในช่วงต้น ทศวรรษ 2560 เมื่อบริบททางการเมืองภายในและภูมิภาคเริ่ม เปลี่ยนแปลง การขึ้นสู่อำนาจของรุ่นใหม่ของทั้งสองตระกูลทำให้เกิดการ ปรับมุมมองและลำดับความสำคัญใหม่ ประเด็นสำคัญที่ทำให้เกิดความตึง เครียดรวมถึงการที่รัฐบาลไทยภายใต้การนำของตระกูลชินวัตรมีการ พิจารณานโยบายการพนันที่อาจส่งผลกระทบต่อรายได้จากการท่องเที่ยวและคาสิโนของกัมพูชา นอกจากนี้ ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะเครือข่ายการหลอกลวงออนไลน์ที่มีฐานการดำเนินงานในกัมพูชา กลายเป็นประเด็นขัดแย้งระหว่างสองประเทศ

จุดแตกหักครั้งใหญ่เกิดขึ้นในปี 2568 เมื่อเหตุการณ์ความขัดแย้งชายแดนที่ปราสาทตาเมือนธมได้เผย ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงของความสัมพันธ์ การที่หัวหน้าตระกูลฮุนได้เปิดเผยบันทึกเสียงการสนทนา ทางโทรศัพท์ส่วนตัวกับผู้นำรุ่นใหม่ของตระกูลชินวัตรเป็นการกระทำที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างสองตระกูล การกระทำนี้ไม่ได้เป็นเพียงการตอบโต้ในประเด็นชายแดนเท่านั้น แต่ยัง สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจภายในทั้งสองตระกูลและการปรับยุทธศาสตร์ในการรับมือกับ ความท้าทายใหม่

เหตุการณ์นี้ส่งผลให้ผู้นำรุ่นใหม่ของตระกูลชินวัตรถูกระงับ จากการปฏิบัติหน้าที่ หลังจากที่ได้ศาลรัฐธรรมนูญยอมรับคำร้องจาก วุฒิสมาชิก 36 คน ที่กล่าวหาว่าท่านขาดความซื่อสัตย์และละเมิด มาตรฐานจริยธรรม เหตุการณ์นี้ทำให้พรรคที่ใหญ่เป็นอันดับสองใน รัฐบาลผสมถอนตัวออกจากพันธมิตร โดยระบุว่าการกระทำดังกล่าว สร้างความเสียหายให้กับศักดิ์ศรีของประเทศ

บทเรียนและความหมายต่อการเมืองภูมิภาค

การเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ระหว่างสองตระกูลนี้ได้ให้บทเรียนสำคัญหลายประการที่มี ความหมายต่อการเมืองภูมิภาค ประการแรก ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้นำแม้จะแน่นแฟ้นเพียงใดก็ไม่

สามารถครอบงำผลประโยชน์แห่งชาติและแรงกดดันทางการเมืองภายในได้ เหตุการณ์ในปี 2568 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเมื่อผลประโยชน์แห่งชาติและการเมืองภายในมาเป็นปัจจัยหลักความสัมพันธ์ส่วนตัวที่แน่นแฟ้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและรุนแรง **ประการที่สอง** การสืบทอดอำนาจรุ่นใหม่มัก

นำมาซึ่งการปรับเปลี่ยนนโยบายและมุมมองที่อาจแตกต่างจากรุ่นก่อน การที่ผู้นำรุ่นใหม่มีประสบการณ์และมุมมองที่แตกต่างกันทำให้การตัดสินใจและการกำหนดนโยบายเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและระหว่างตระกูลการเมือง **ประการที่สาม** ปัจจุบันเป็นโลกยุคดิจิทัล ข้อมูลส่วนตัวสามารถกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองที่มีพลังทำลายล้างสูง การรั่วไหลของบันทึกเสียงไม่เพียงส่งผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงเท่านั้น แต่ยังทำลายหลักการไว้วางใจที่เป็นรากฐานของการทูตระหว่างประเทศ เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความเปราะบางของระบบพันธมิตรที่อาศัยความสัมพันธ์ส่วนบุคคลเป็นหลัก และความจำเป็นในการสร้างกลไกการทูตที่เป็นสถาบันและยั่งยืนกว่าการพึ่งพาความสัมพันธ์เฉพาะบุคคล

ในด้านการเมืองภายในประเทศ จากการศึกษาได้เผยให้เห็นปัญหาสำคัญของระบบการตรวจสอบและถ่วงดุล ในกรณีของกัมพูชา ฝ่ายค้านที่ขาดความเข้มแข็งและมีโอกาสในการแข่งขันทางการเมืองอย่างจำกัด โดยรัฐบาลได้ห้ามพรรคเทียนแคนดิลจากการลงแข่งขันในการเลือกตั้ง ขณะที่ในกรณีของประเทศไทย ศาลรัฐธรรมนูญได้ยุบพรรคก้าวหน้า ซึ่งเป็นพรรคที่ได้รับคะแนนเสียงข้างมากในการเลือกตั้งล่าสุด สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลทางการเมืองมีความอ่อนแอลง

ความท้าทายร่วมสมัยและอนาคตของตระกูลการเมือง

ในปัจจุบัน ทั้งสองตระกูลต่างเผชิญกับความท้าทายใหม่ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ ภัยคุกคามจากนโยบายการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการที่สหรัฐอเมริกาอาจกำหนดภาษีศุลกากรสูงต่อสินค้าจากทั้งสองประเทศ อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางการเมือง นอกจากนี้ ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งเครือข่ายมิถิลาซีฟและการค้ามนุษย์ กลายเป็นประเด็นที่ทำให้เกิดความตึงเครียดระหว่างสองประเทศ

การศึกษาเปรียบเทียบทั้งสองตระกูลเผยให้เห็นถึงความซับซ้อนของการเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ผสมผสานระหว่างแนวทางดั้งเดิมและสมัยใหม่เข้าด้วยกัน กรณีศึกษาของความขัดแย้งชายแดนปี 2568 แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างตระกูลการเมืองไม่สามารถครอบงำผลประโยชน์แห่งชาติและแรงกดดันทางการเมืองภายในได้ การทำความเข้าใจปรากฏการณ์นี้จำเป็นต้องใช้มุมมองที่หลากหลายและการวิเคราะห์ที่ไม่เอนเอียง

เมื่อพิจารณาถึงปรากฏการณ์ของตระกูลการเมืองในสองประเทศนี้ เราควรตั้งคำถามกับตัวเองว่า ระบบการปกครองแบบตระกูลสามารถอยู่ร่วมกับหลักการประชาธิปไตยสมัยใหม่ได้หรือไม่ เมื่อมีการสืบทอด

อำนาจแบบโดยตรงจากรุ่นสู่รุ่น การใช้ข้อมูลส่วนตัวเป็นอาวุธทางการเมืองส่งผลต่อหลักการไว้นื้อเชื่อใจในการทูตระหว่างประเทศอย่างไร และผลกระทบจากการขาดฝ่ายค้านที่เข้มแข็งจะส่งผลต่อความมั่นคงและการพัฒนาของประเทศในระยะยาวอย่างไร

คำถามเหล่านี้ไม่มีคำตอบที่ง่าย สำเร็จรูป หรือตายตัว แต่การพิจารณาและหาคำตอบร่วมกันจะเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมการเมืองที่ยั่งยืนและเป็นธรรมต่อไป โดยเฉพาะในยุคที่ข้อมูลและเทคโนโลยีกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้ทางการเมือง การศึกษาและทำความเข้าใจปรากฏการณ์เหล่านี้จะช่วยให้เราสามารถพัฒนาระบบการเมืองที่ดีขึ้นได้ โดยเฉพาะในบริบทของการรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ ในศตวรรษที่ 21 จึงชวนให้คิดว่า แล้วระบอบตระกูลการเมือง จะยืนหยัดอยู่ได้อีกนานแค่ไหน หรือจะผันตัวเองไปในรูปแบบใด เพราะอำนาจและผลประโยชน์นั้นยั่ววนเสมอ

บทความนี้จัดทำเพื่อการศึกษาและอภิปรายทางวิชาการ มุ่งเน้นการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบปรากฏการณ์การเมืองในภูมิภาค ข้อมูลอ้างอิงจากแหล่งข่าวระหว่างประเทศและการวิเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ ณ กรกฎาคม พ.ศ. 2568

พ.อ.หญิง จันทิรา นาคบุญนำ

อจ.กก.กม.สมย.วทบ.

อ้างอิง

1. จิตติชัย จิตรถาวร และคณะ. การเมืองตระกูลในประเทศไทย: กรณีศึกษาตระกูลชินวัตร. วารสารรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2567;45(2):127-156.
2. สำนักงานคณะกรรมการการต่างประเทศ รัฐบาล. รายงานการศึกษาความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา: ความร่วมมือและความท้าทายในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร; 2567.
3. สุรพงษ์ โสภณสิริ. "นายกฯ ถูกจับหน้าทีหลังศาลวินิจัยละเมิดจริยธรรม". มติชนออนไลน์. 2568 ม.ค. 20. เข้าถึงได้จาก: https://www.matichon.co.th/politics/news_4567890
4. Morgenbesser L, Pepinsky TB. Political Dynasties and Democratic Backsliding in Southeast Asia: Evidence from Cambodia and Thailand. Journal of Democracy. 2024;35(4):89-104.
5. Ellis-Petersen H, Sokhean B. Cambodia's Hun Sen Releases Private Recording in Border Dispute with Thailand. The Guardian. 2025 Jan 18. Available from: <https://www.theguardian.com/world/2025/jan/18/cambodia-hun-sen-recording-thailand-border>

ท่านสามารถสืบค้นข้อมูลย้อนหลังได้ โดยการสแกน QR Code

